

Особливості державного регулювання системи благоустрою житлових територій у країнах світу

¹Вінницький національний технічний університет,
²Хмельницький національний університет

Анотація

Предметом дослідження статті є особливості державного регулювання системи благоустрою житлових територій в зарубіжних країнах. Розглянуто основні діючі стандарти таких країн, як Франція, США, Канада, Гонконг, Японія. Показано, що першим і основним етапом планування ефективної системи благоустрою є розробка та затвердження відповідних сертифікатів та стандартів. Виокремлено діючі нормативно-правові документи з питань благоустрою, у відповідності до яких відбувається реконструкція територій у зазначених країнах.

Ключові слова: система благоустрою, озеленення, ландшафтна архітектура, містобудівні стандарти, проектування вулиць.

Abstract

The subject of the article are special aspects of state regulation of urban beautification of residential areas in foreign countries. Main functioning standard of such countries, as France, USA, Canada, Hong Kong, Japan are envisaged. It is shown, that first and critical stage of effective urban beautification planning is development and approval of corresponding certificates and standards. Emphasis added to functioning statutory instruments concerning urban beautification, in accordance to which the reconstruction of territories in mentioned counties is realized.

Keywords: urban beautification, soft landscaping, landscape architecture, town-planning standards, street design.

Вступ

Історичний розвиток благоустрою населених пунктів тісно пов'язаний з соціально-економічними умовами розвитку, насамперед, міських поселень. Існує нерозривний зв'язок розвитку благоустрою населених пунктів із становленням державного регулювання, цивілізаційними процесами, а також, з релігією. Компетенція системи державного регулювання у сфері благоустрою населених пунктів оцінюється забезпеченням раціонального розміщення, утримання в належному стані усіх об'єктів благоустрою.

В сучасному світі благоустрій населених пунктів неможливий без належної якості інженерних мереж, зокрема, електрифікації, газифікації, телефонізації, транспорту, водопроводу, каналізації. Розвиток інженерних мереж неможливо розглядати, не враховуючи екологічні аспекти, а саме: озеленення, захист від підтоплення, боротьбу із забрудненням повітря, ґрунту та води тощо.

Благоустрій об'єктів інфраструктури відпочинку в різних країнах має відмінності, але порівняння цього процесу ускладнюється існуванням базових відмінностей, зокрема, кліматичних, економічних, політичних, а також різницею менталітету та традицій мешканців. Названі чинники впливають на типологію та планування місць проживання людей.

Підходи до благоустрою житлових територій в Європі, Америці та Азії мають суттєві відмінності, але мета у всіх однакова і полягає у створенні повноцінного та безпечного середовища для покращення умов життя.

Результати дослідження

Європа. В країнах Європи міста мають багату історію містобудування, що наклало відбиток і на сучасний благоустрій. У Франції діє Стандарт високої якості навколишнього середовища (Haute Qualité Environnementale, HQE) – стандарт зеленого будівництва, оснований на принципах стійкого розвитку [1]. Цей стандарт був вперше прийнятий в 1992 році на Саміті Землі. Стандарт контролюється Асоціацією по високій якості навколишнього середовища (Association pour la Haute Qualité

Environnementale (ASSOHNQE)). Стандарт діє в 23 країнах та враховує такі специфічні особливості різних країн як клімат, нормативно-правова база, будівельна практика, організаційні аспекти.

Використання стандартів підвищує ефективність водо- та енергоспоживання, управління відходами, створення здорових та комфортних умов для жителів. Існує сертифікація HQE для кожного типу будівель: житлових, офісних, освітніх, лікувальних тощо. Сертифікуються будівлі, інфраструктурні об'єкти та квартали як на стадії проектування, так і на стадії реконструкції чи експлуатації.

США. В США діють Графічні стандарти ландшафтної архітектури (Landscape architectural graphic standards) [2] – повне довідникове видання для всіх, хто пов'язаний з ландшафтною архітектурою, дизайном та будівництвом.

Графічні стандарти ландшафтної архітектури містять в собі правила та стандарти у сфері будівництва та управління ландшафтами. В створенні стандарту брало участь більше 100 авторів, якими керував президент (в минулому) Американського суспільства ландшафтних архітекторів Леонард Дж. Хопер.

Основні задачі збірки Стандартів ландшафтної архітектури:

- надати усестороннє уявлення про технології ландшафтного проектування (рис. 1);
- надати повну інформацію для роботи ландшафтного архітектора і професійного проектувальника;
- забезпечити усесторонній захист навколишнього середовища;
- використовувати інноваційні технології при проектуванні та проведенні робіт;
- використовувати всі аспекти «зелених» технологій при проектуванні та будівництві.

Також в США діють Стандарти економії часу для ландшафтної архітектури (Time-Saver Standards for Landscape Architecture) [3]. Ці стандарти мають на меті економію часу для робіт з ландшафтної архітектури і містять інформацію про будівельні матеріали, конструкції дорожнього покриття, енерго- та ресурсозберігаючі технології, процедури будівництва, рекультивациі земель, зокрема відновлення ґрунтів та рослинності, нових концепцій озеленення тощо.

В Цью-Йорку діє Керівництво по проектуванню вулиць (Street Design Manual), яке вперше було опубліковане в 2009 році [4]. В цій публікації (рис. 2) визначається єдиний стандарт для проектів благоустрою. Керівництво по проектуванню вулиць це загальне бачення зовнішнього вигляду вулично-дорожнього простору Нью-Йорку.

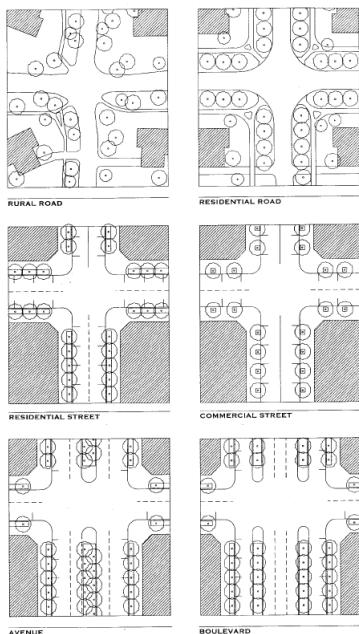

Рисунок 1 – Види озеленення вулиць у відповідності до американського стандарту Landscape architectural graphic standards

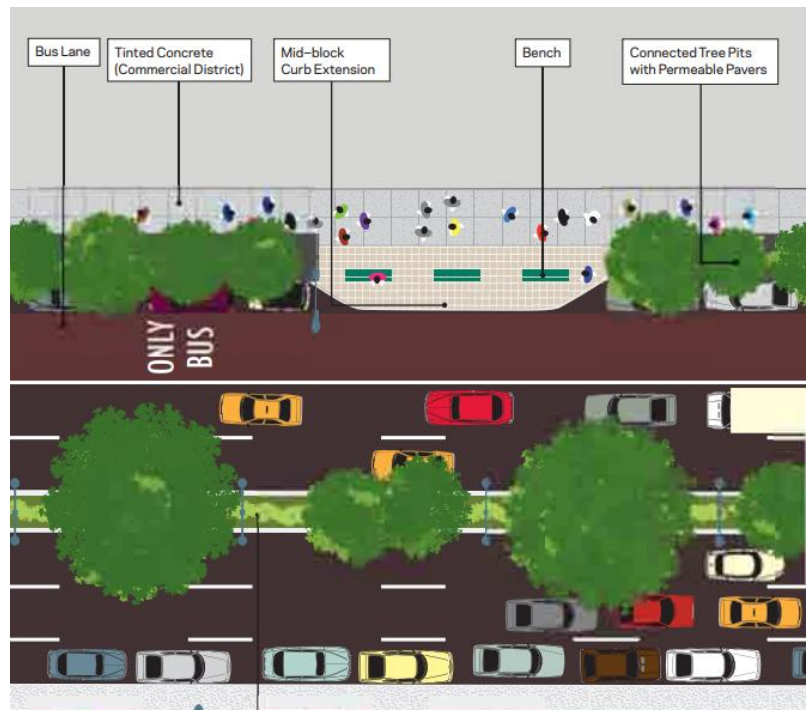

Рисунок 2 – Типова схема основних вулиць у відповідності до стандарту Нью-Йорку Street Design Manual

Канада. Принципи та підходи до розвитку міста та благоустрою вуличних та громадських просторів викладені у багатьох документах і положеннях. Основним документом є Офіційний план Торонто (Toronto Official Plan), прийнятий в 2010 році. План вирішує проблеми розвитку міста з врахуванням інтеграції нової забудови в існуючу інфраструктуру, забезпечує захист вуличних ландшафтів та насаджень [5].

Офіційний план Торонто (Urban Design Guidelines) призначений для забезпечення постійного розвитку міста та для реалізації свого потенціалу в таких галузях як транспорт, вулична інфраструктура, захист навколишнього середовища. Керуючу і наглядову функцію згідно до Офіційного плану Торонто покладено на Департамент планування міста із залученням громадської спільноти.

Керівництво по вуличному ландшафту (Urban Design Streetscape Manual) [6], призначене для дизайну вулиць, представляє собою онлайн-ресурс, відкритий для всіх зовнішніх користувачів. Спеціалісти та потенційні розробники можуть виконувати проекти у відповідності із рекомендаціями, вимогами та варіантами благоустрою конкретних вулиць, які містяться в системі. Наприклад, державні чиновники зібрались в Торонто і оголосили, що Sidewalk Labs, дочірня компанія Alphabet буде проводити реконструкцію на площі 12 акрів південно-східної набережної.

Гонконг. З 1990 року в Гонконзі діють Стандарти та керуючі принципи планування міста («Hong Kong Planning Standards and Guidelines» (HKPSG)) (остання редакція 2016 року), розроблені Плановим відділом Уряду Гонконгу. Ці стандарти містять 12 розділів, які стосуються різних сфер діяльності: торгівля, комунальні послуги, промисловість, транспорт, охорона навколишнього середовища тощо. Окремими є стандарти для міського проектування та благоустрою, наприклад, стандарт «Рекреація, відкритий простір та озеленення» (Recreation, Open Space and Greening), який містить вимоги до міського благоустрою та озелененню міст, адже в Гонконзі існує вимога щодо обов'язкового благоустрою та озелененню всіх вільних місць, включно із дахами.

Японія. Стандарти благоустрою об'єктів інфраструктури в Японії мають обов'язкове застосування та містять вимоги, які майже не зустрічаються в інших країнах. Процес стандартизації координується Комітетом по промисловим стандартам Японії (Japanese Industrial Standards Committee). Комплекс стандартів JIS був запропонований Японською асоціацією стандартів (Japanese Standards Association) в 1946 році. Стандарти мають фіксований формат JIS, латинською літерою позначається код галузі застосування (A – будівництво, архітектура).

Наприклад, стандарт на озеленення регламентує кількість зелених насаджень на одиницю території. Існує шкала індексів озеленення території, принцип поділу наступний: мінімальне значення, що дорівнює 1, отримують території, на якій відсутня зелень; ферми, луки, трав'яні газони, поля, сади мають індекс від 2 до 4; чагарники та бамбук отримують індекс 5; посадка дерев – 6; молодий вторинний (посаджений) ліс – 7; старий посаджений ліс – 8; первинний ліс – 9; особливо цінний первинний ліс – 10.

Стандарт вимагає, щоб загальний час затінення новобудовою вікон прилеглих домів був не більше 2-х годин на добу в будь-який період року. Ця вимога спонукала архітекторів до проектування будівель незвичайної форми, наприклад, у формі піраміди.

Висновки

Таким чином, благоустрій організації відкритих просторів у житловій забудові обумовлюється необхідністю вирішення проблем, що виникають, з одного боку, на рівні міста - це інтенсифікація використання міських територій - і, з іншого боку, на рівні житлового комплексу - це підвищення експлуатаційних якостей вільних від забудови територій. Це вимагає комплексного вирішення проблеми підвищення ефективності використання території житлових районів, включаючи питання інтенсивності освоєння території, архітектурно-планувальної організації та благоустрою відкритих просторів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Certification HQE. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.isover.fr/mon-projet/logements-collectifs/reglementation-en-vigueur/certification-hqe>
2. Ramsey, Sleeper. Architectural Graphic Standards. Tenth Edition / John Ray Hoke, Jr., editor in chief. – 2016. – 1087 p.
3. Time-Saver Standards For Landscape Architecture: Design and Construction Data. 2nd edition. / Charles W. Harris, Nicholas T. Dines. – 1998 – 923 p.

4. Street Design Manual / New York City.: Department of Transportation. – 2009. – 232 p.

5. Toronto Official Plan. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.toronto.ca/city-government/planning-development/official-plan>

6. Urban Design Streetscape Manual. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.toronto.ca/city-government/planning-development/official-plan-guidelines/design-guidelines/streetscape-manual/>

Соколан Юлія Сергіївна – студентка групи БМ-19міз, факультет будівництва теплоенергетики та газопостачання, Вінницький національний університет; канд. техн. наук, доцент кафедри охорони праці та безпеки життєдіяльності, Хмельницький національний університет, м. Хмельницький. e-mail: sokolan.julia@gmail.com.

Кучеренко Лілія Василівна – канд. техн. наук, доцент кафедри будівництва, міського господарства та архітектури, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Лялюк Олена Георгіївна – канд. техн. наук, доцент кафедри будівництва, міського господарства та архітектури, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Sokolan Iuliia Sergiivna – student, group БМ-19міз, Faculty of Building, Heat Power Engineering and Gas Supply, Vinnitsya National Technical University; Candidate of Technical Sciences, Associate Professor of the Department of Occupational safety and life safety, Khmelnytskyi National University, Khmelnytskyi. e-mail: sokolan.julia@gmail.com.

Kucherenko Liliya Vasylivna - Candidate of Technical Sciences, Associate Professor of the Department of Construction, Municipal Engineering and Architecture, Vinnitsya National Technical University, Vinnitsya.

Lialiuk Olena Georgiivna - Candidate of Technical Sciences, Associate Professor of the Department of Construction, Municipal Engineering and Architecture, Vinnitsya National Technical University, Vinnitsya.